

ZÁVEREČNÁ PRÁCA

Súčasti účtovnej závierky v sústave podvojného účtovníctva

Študent:

Ivana Stachová

Vedúci záverečnej práce:

Dana Droppová, Ing.

Bratislava 2009

Vyhlásenie

Vyhlasujem, že som záverečnú prácu vypracovala samostatne na základe vlastných teoretických a praktických poznatkov s použitím uvedenej literatúry.

Bratislava, jún 2009

.....

Pod'akovanie

Touto cestou by som chcela pod'akovať vedúcemu bakalárskej práce Ing. Dane Droppovej, za jej odborné vedenie, cenné informácie, pripomienky, návrhy a obrovskú trpezlivosť.

Obsah

Úvod	5
1 VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA ÚČTOVNEJ ZÁVIERKY	7
1.1 Právna úprava účtovnej závierky	7
1.2 Základné účtovné zásady uplatňované pri zostavení účtovnej závierky	8
1.3 Charakteristika účtovnej závierky	9
1.4 Druhy účtovnej závierky	11
1.5 Overenie účtovnej závierky audítorom	13
2 SÚČASTI ÚČTOVNEJ ZÁVIERKY	17
2.1 Súvaha	17
2.2 Výkaz ziskov a strát	23
2.3 Poznámky	26
2.3.1 Prehľad zmien vlastného imania	28
2.3.2 Prehľad peňažných tokov	29
Záver	33
Zoznam použitej literatúry	35

Úvod

Všetky činnosti, ktoré sa počas účtovného obdobia v účtovnej jednotke uskutočňujú, sú zaznamenané v účtovných knihách. Aby bolo možné zistiť, ako účtovná jednotka počas roka hospodárila, je potrebné tieto údaje na konci roka zosumarizovať a následne prehľadne zobrazit' vo forme ročných účtovných výkazov. Takéto súhrnné informácie o stave majetku, záväzkov, o výške vlastného imania, o finančnej situácii a výsledku hospodárenia účtovnej jednotke poskytuje účtovná závierka.

V súčasnom globálnom prostredí sa zvýšila požiadavka transparentnosti a porovnateľnosti informácií obsiahnutých v účtovnej závierke pre používateľov informácií z účtovníctva. Tieto skutočnosti si vyžadujú harmonizáciu účtovníctva v krajinách Európskej únie, ale aj vo svete. V dôsledku čoho sa dosiahne rovnocennosť informácií poskytovaných účtovníctvom v záujme ich porovnateľnosti. Prispôsobovanie legislatív členských štátov Európskej únie prostredníctvom smerníc v dôsledku značných odlišností účtovných systémov vyústilo do aplikácie Medzinárodných účtovných štandardov/Medzinárodných štandardov finančného vykazovania (IAS/IFRS). Aj napriek tomu, že nepredstavujú záväznú právnu normu, sú používané čoraz väčším počtom spoločností.

Do právnej úpravy účtovníctva Slovenskej republiky boli aplikované viaceré prvky z Medzinárodných účtovných štandardov (IAS/IFRS), čo predstavuje významný krok v procese harmonizácie účtovnej legislatívy v Slovenskej republike v súlade so smernicami Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie.

Účtovná závierka podnikateľskej účtovnej jednotky účtujúcej v sústave podvojného účtovníctva je tvorená tromi súčasťami, ktoré navzájom súvisia. Zobrazujú rôzne stránky tých istých ekonomických procesov a javov vzniknutých v účtovnej jednotke v účtovnom období; a preto sa musia posudzovať vo vzájomných súvislostiach. Súvaha obsahuje vplyv všetkých transakcií a udalostí, ktoré v účtovnej jednotke prebehnú od jej vzniku až do dňa, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Súvaha koncentruje zdroje informácií o finančnej situácii účtovnej jednotky. Výkaz ziskov a strát objasňuje, ako vznikol výsledok hospodárenia za účtovné obdobie, prostredníctvom vzniknutých nákladov a výnosov v účtovnej jednotke za účtovné obdobie. Poznámky obsahujú informácie, ktoré dopĺňajú

údaje v súvahe a výkaze ziskov a strát. Všetky tri súčasti sa navzájom dopĺňajú, tvoria jeden celok.

Cieľom bakalárskej práce je charakterizovať účtovnú závierku podnikateľskej účtovnej jednotky, jednotlivé druhy a jej súčasti, ktoré možno správne pochopiť a interpretovať len za predpokladu, že súčasti účtovnej závierky tvoria celok. Bakalárska práca je rozdelená do dvoch samostatných kapitol a každá kapitola obsahuje podkapitoly.

Prvá kapitola je venovaná základnému vymedzeniu účtovnej závierky prostredníctvom národnej právnej úpravy účtovníctva a základným účtovným zásadám uplatňovaných pri zostavení účtovnej závierky. Ďalej sa zameriava na všeobecné vymedzenie pojmu účtovnej závierky a rozlíšenie jednotlivých hľadísk členenia. S tým súvisí aj vymedzenie povinnosti overenia účtovnej závierky audítorom.

Druhú kapitolu tvorí charakteristika súčastí účtovnej závierky – súvahy, výkazu ziskov a strát, poznámok. Ďalej je táto kapitola zameraná na analýzu jednotlivých súčastí účtovnej závierky a spôsob ich vykazovania.

1 Všeobecná charakteristika účtovnej závierky

1.1 Právna úprava účtovnej závierky

Účtovná závierka je dôležitý dokument, ktorý je významným a nezastupiteľným zdrojom informácií o účtovnej jednotke. Obsahuje cieľavedome a v prehľadnej forme usporiadaný súbor informácií o ekonomickej činnosti účtovnej jednotky za určité účtovné obdobie.

Právnu úpravu účtovníctva v Slovenskej republike tvoria zákonné právne normy na pomerne vysokom stupni regulácie. Rovnocenne upravuje bežné účtovníctvo aj účtovnú závierku.

Slovenská republika ako vstupujúca krajina do Európskej únie 1. 1. 2003 aproximovala zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení zákona č. 562/2003 Z. z. s právom Európskych spoločenstiev a právom Európskej únie. Tým si zabezpečila porovnateľnosť s právnou úpravou v krajinách Európskej únie. Vzhľadom na to, že Rada Európskej únie presadzuje uplatnenie a implementáciu **medzinárodných štandardov finančného vykazovania** (IAS/IFRS) v národných účtovných systémoch, boli do novej právnej úpravy účtovníctva Slovenskej republiky aplikované viaceré požiadavky IAS/IFRS. Ďalšie priblíženie sa právnym aktom Európskej únie priniesol zákon č. 561/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení zákona č. 562/2003 Z. z. s platnosťou od 1. 1. 2005.

Základnou právnou normou, ktorá konštituuje povinnosť vedenia účtovníctva je **zákon č. 513/1991 Zb. z. Obchodný zákonník** v znení neskorších predpisov (ďalej len „obchodný zákonník“).

V súčasnosti platia pre účtovnú jednotku v oblasti účtovníctva tieto právne normy:

- **zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve** v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o účtovníctve“);
- **opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky 23 054/2002-92**, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovnej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov (ďalej len „opatrenie MF SR“);

- **opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky 4455/2003-92**, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších prepisov (ďalej len „opatrenie MF SR“).

1.2 Základné účtovné zásady uplatňované pri zostavení účtovnej závierky

Cieľom účtovnej závierky je podávať informácie o finančnej situácii, výnosnosti a peňažných tokoch účtovnej jednotky, ktoré sú užitočné pri rozhodovaní širokého okruhu jej používateľov. Na zabezpečenie takéhoto cieľa je nutné dodržiavať základné zásady pre vedenie účtovníctva a zostavenie účtovnej závierky.

Zákon o účtovníctve definuje zásady pre zostavenie účtovnej závierky uvedené v nasledujúcej tabuľke ako uvádza autor Richard Farkaš v Účtovnej závierke obchodných spoločností v Slovenskej republike/Financial Statements of Companies in the Slovak Republic¹:

Tabuľka 1.1: Zásady pre zostavenie účtovnej závierky

§ 7 ods. 1	Pravdivý a verný obraz
§ 7 ods. 5	Nepretržité pokračovanie v činnosti
§ 17 ods. 9	Významnosť
§ 8, § 17 ods. 9	Zrozumiteľnosť
§ 17 ods. 9	Porovnateľnosť
§ 17 ods. 9	Spoľahlivosť
§ 8	Správnosť
§ 8, § 17 ods. 9	Úplnosť
§ 8	Preukázateľnosť
§ 3	Časové rozlíšenie

¹ FARKAŠ, R.: Účtovná závierka obchodných spoločností v Slovenskej republike/Financial Statements of Companies in the Slovak Republic. Bratislava : IURA EDITION, 2006, str. 30.

§ 7 ods. 6	Zákaz vzájomnej kompenzácie majetku a záväzkov, nákladov a výnosov, výdavkov a príjmov
§ 16 ods. 11	Bilančná kontinuita
§ 7 ods. 3	Vecná kontinuita
§ 26 ods. 3	Opatrnosť
§ 8	Trvalosť účtovných záznamov
§ 17 ods. 9	Užitočnosť
§ 17 ods. 9	Včasnosť

Všetky zásady sú si rovnocenné, okrem zásady pravdivého a verného obrazu, ktorá je nadradená všetkým ostatným zásadám.

1.3 Charakteristika účtovnej závierky

Účtovná závierka je štruktúrovaná prezentácia skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva, poskytovaná osobám, ktoré tieto informácie využívajú. Účtovná závierka tvorí jeden celok.²

Štruktúrovaná prezentácia skutočností, znamená, že nejde o zhluk informácií, ale informácie sa prezentujú podľa požiadaviek príslušných právnych noriem. Pri úprave účtovnej závierky sa vychádza z požiadaviek „zákona o účtovníctve“, „opatrení MF SR“, podľa jednotlivých typov účtovných jednotiek, prípadne podľa požiadaviek ďalších všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré upravujú vecnú stránku účtovnej jednotky a obsahujú požiadavky na účtovnú závierku.

Účtovná závierka tvorí jeden celok, znamená, že jej súčasti nemožno posudzovať individuálne, ale všetky spolu. Každá súčasť účtovnej závierky zobrazuje inú stránku tých istých ekonomických transakcií a udalostí. Každá obsahuje iný druh informácií, ktoré možno správne pochopiť a interpretovať len za predpokladu, že si uvedomujeme, že súčasť účtovnej závierky tvoria jeden celok.

Po uzatvorení účtovných kníh z údajov bežného účtovníctva sa zostavuje účtovná závierka. Deň zostavenia účtovnej závierky je vždy neskôr, ako deň, ku ktorému sa účtov-

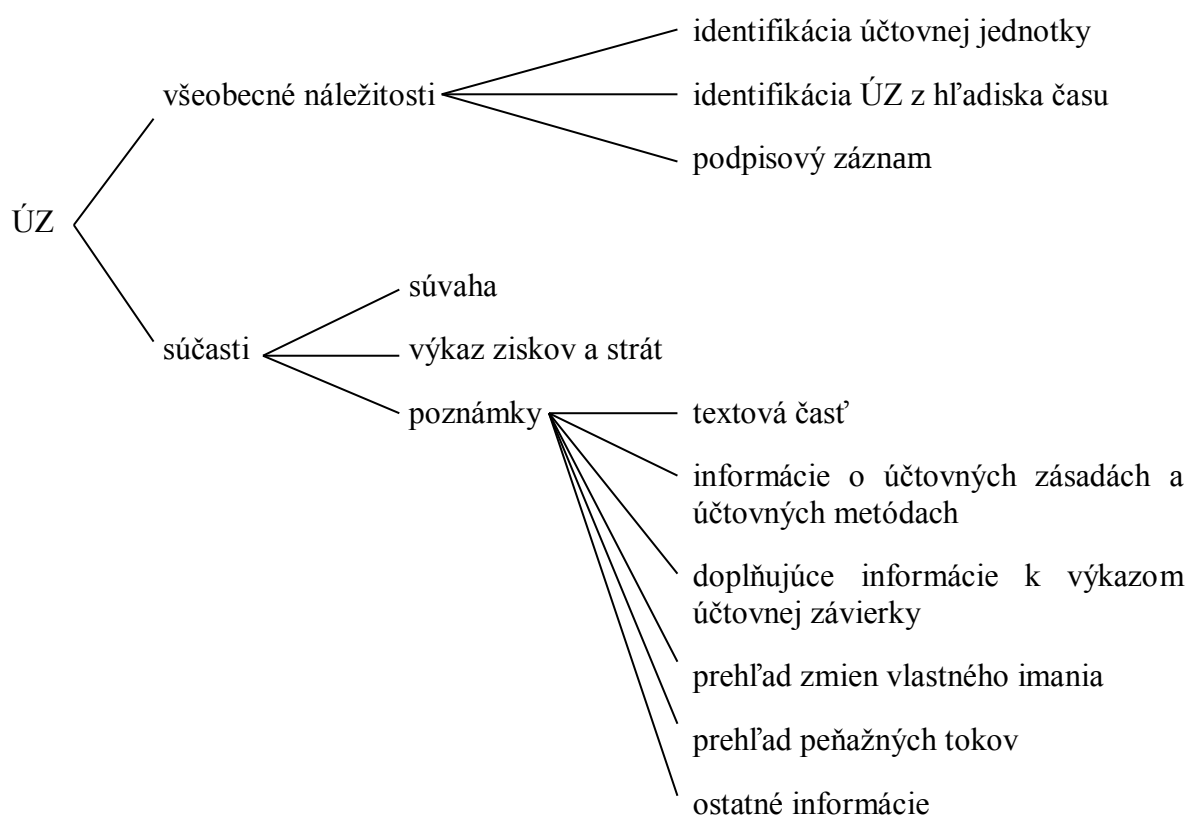
² Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, § 17 ods. 1.

ná závierka zostavuje; musí však byť v čase najneskôr do šiestich mesiacov od dátumu, ku ktorému sa účtovná závierka zostavuje. Účtovnú závierku považujeme za zostavenú po pripojení podpisových záznamov k požadovaným všeobecným náležitostiam účtovnej závierky a k jej jednotlivým súčastiam. Deň zostavenia účtovnej závierky je vždy neskôr, ako je deň, ku ktorému sa účtovná závierka zostavuje.

Odo dňa zavedenia eura sa zákonnou menou stalo euro, tzn., že od tohto dňa (1. 1. 2009) už účtovná jednotka vedie účtovníctvo v peňažných jednotkách meny euro. V dôsledku zmeny meny bolo potrebné v účtovnej jednotke prekonvertovať jednotlivé zložky aktív a pasív zo slovenských korún na euro ku dňu prechodu na euro, t. j. k 1. 1. 2009. Postup tejto konverzie stanovuje vyhláška č. 75/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobné pravidlá vykazovania, prepočtu a zaokrúhľovania peňažných súm v súvislosti s prechodom na menu euro na účely účtovníctva, daní a colné účely, ktorá nadobudla platnosť 15. 3. 2008.

Obsah účtovnej závierky podľa Zákona o účtovníctve a Opatrenia o účtovnej závierke sú uvedené v schéme:

Schéme 1.1: Obsah účtovnej závierky³

³ ŠLOSÁROVÁ, A. a kolektív: Analýza účtovnej závierky. Bratislava : IURA EDITION, 2006, str. 183.

1.4 Druhy účtovnej závierky

Ako uvádza autorka Anna Šlosárová v Analýze účtovnej závierky⁴, účtovnú závierku možno členiť z viacerých hľadísk, ktoré sa považujú za rovnocenné. Jednotlivé hľadiská členenia účtovných závierok sú:

1. Časové hľadisko

Z hľadiska času, t. j. dátumu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, rozlišujeme:

- a) riadnu účtovnú závierku,
- b) mimoriadnu účtovnú závierku,
- c) priebežnú účtovnú závierku.

Riadna (ročná) účtovná závierka sa zostavuje k poslednému dňu účtovného obdobia, ktorým môže byť kalendárny alebo hospodársky rok. Kalendárny rok je obdobie od 1. 1. do 31. 12. príslušného roka. Hospodársky rok je obdobie nepretržite po sebe idúcich 12 kalendárnych mesiacov, ktoré sa nezhodujú s kalendárnym rokom. Riadna účtovná závierka sa zostavuje za predpokladu, že účtovná jednotka bude nepretržite pokračovať v činnosti.

Mimoriadna účtovná závierka sa zostavuje v prípadoch, keď v účtovnej jednotke nastane mimoriadna udalosť, ktorej zo „zákona o účtovníctve“ vyplýva povinnosť zostaviť účtovnú závierku. Napríklad deň zrušenia bez likvidácie, deň predchádzajúci dňu vstupu do likvidácie, deň predchádzajúci dňu účinnosti vyhlásenia konkurzu, deň predchádzajúci dňu účinnosti vyhlásenia vyrovnania a pod.

Účtovné knihy sa musia uzavrieť ku dňu, ku ktorému sa zostavuje riadna a mimoriadna účtovná závierka.

Priebežná účtovná závierka sa zostavuje za obdobie kratšie, ako je účtovné obdobie (napr. polrok, štvrtrok). Zostavuje sa v prípade, že to vyžaduje osobitný predpis (napr. zákon o bankách, zákon o burzách cenných papierov, zákon o cenných papierov, zákon o dani z príjmov). Zostavuje sa tiež v prípade ak individuálna účtovná závierka účtovnej jednotky tvoriacej konsolidovaný celok je zostavená k inému dňu, a to viac ako tri mesiace pred dňom alebo tri mesiace po dni, ku ktorému sa zostavuje konsolidovaná účtovná závierka. Pri zostavení priebežnej účtovnej závierky sa neuzatvárajú účtovné knihy

⁴ ŠLOSÁROVÁ, A. a kolektív: Analýza účtovnej závierky. Bratislava : IURA EDITION, 2006, str. 47.

a inventarizácia sa vykoná len na účely zohľadnenia predpokladaných rizík a strát, ktoré sa týkajú majetku a záväzkov a ktoré sú známe ku dňu zostavenia účtovnej závierky.

2. Hľadisko rozsahu

Z hľadiska rozsahu, t. j. počtu účtovných jednotiek, za ktoré sa zostavuje účtovná závierka, rozlišujeme:

- a) individuálnu účtovnú závierku,
- b) konsolidovanú účtovnú závierku.

Individuálna účtovná závierka je zostavená a prezentovaná za účtovnú jednotku (jednotlivý podnik), ktorá je samostatnou právnickou osobou (resp. fyzickou osobou).

Konsolidovaná účtovná závierka je zostavená za konsolidovaný celok (skupinu podnikov, resp. účtovných jednotiek) bez ohľadu na ich sídlo, pričom vzniká fiktívna právnická osoba.

3. Hľadisko vzťahu k právnym predpisom

Z hľadiska vzťahu k právnym predpisom rozlišujeme:

- a) účtovnú závierku zostavenú **podľa slovenských právnych predpisov**,
- b) účtovnú závierku zostavenú **podľa nadnárodných úprav**, napr.
 - podľa medzinárodných štandardov finančného vykazovania (International Accounting Standards – IAS, International Financial Reporting Standards - IFRS; IAS/IFRS),
 - podľa amerických všeobecne uznávaných účtovných zásad (US Generally Accepted Accounting Principles - US GAAP).

4. Hľadisko adresátov

Z hľadiska adresátov, ktorým je účtovná závierka určená rozlišujeme:

- a) externú účtovnú závierku,
- b) internú účtovnú závierku.

Externá účtovná závierka slúži ako zdroj informácií o účtovnej jednotke pre externých používateľov informácií (napr. je povinnou prílohou k daňovému priznaniu k dani z príjmov účtovnej jednotky, vyžaduje ju úverujúca banka, majú ju právo poznať majitelia účtovnej jednotky ako poskytovatelia kapitálu). Musí byť zostavená podľa všetkých platných noriem. Vždy sa zostavuje ex post, t. j. po uplynutí účtovného obdobia, je zameraná

na minulosť. Predpokladá a zverejňuje sa v určených termínoch v požadovanom obsahu, forme a štruktúre.

Interná účtovná závierka slúži ako zdroj informácií o účtovnej jednotke pre interných používateľov informácií. Zostavuje sa hlavne podľa požiadaviek manažérov pre ich vlastné potreby riadenia, ale s prihliadnutím na rôzne právne normy a predpisy externého a interného charakteru.

1.5 Overenie účtovnej závierky audítorom

Podmienky a predpoklady na vykonanie auditu, postavenie a činnosť audítorov, audítorských spoločností a asistentov audítora, dohľad nad výkonom auditu, pôsobnosť Slovenskej komory audítorov a zriadenie a pôsobnosť Úradu pre dohľad nad výkonom auditu upravuje **zákon č. 540/2007 Z. z. o audítoroch, audite a dohľade nad výkonom auditu**.

Audit možno definovať ako overenie individuálnej účtovnej závierky alebo konsolidovanej účtovnej závierky; a overovanie súladu individuálnej výročnej správy s individuálnou účtovnou závierkou alebo súladu konsolidovanej výročnej správy s konsolidovanou účtovnou závierkou.

Vykonanie auditu v účtovnej jednotke so sídlom na území Slovenskej republiky je upravené Medzinárodnými audítorskými štandardmi (ISA – International Standards on Auditing) vydaných Medzinárodnou federáciou účtovníkov (IFCA - International Federation of Automatic Control).

Povinnosť overiť účtovnú závierku audítorom je predmetom ustanovenia § 19 ods. 1 „zákona o účtovníctve“. **Individuálnu účtovnú závierku** musí mať overenú audítorom účtovná jednotka,

- a) ktorá je **obchodnou spoločnosťou**, ak povinne vytvára základné imanie, a **družstvom**, ak v roku predchádzajúcom roku, za ktorý sa účtovná závierka overuje, splnila aspoň dve z nasledujúcich podmienok:

1. celková suma majetku presiahla 1 000 000 eur (čo je 30 126 000 Sk po prepočte konverzným kurzom 30,1260 SKK/EUR v súvislosti s prijatím Zákona č. 659/2007 Z. z. Generálny zákon o zavedení meny euro v Slovenskej repub-

- like), pričom sumou majetku sa rozumie suma majetku zistená zo súvahy v ocenení neupravenom o položky § 26 ods. 3 (o hodnotu majetku „brutto“ bez odpisov a opravných položiek);
2. čistý obrat presiahol 2 000 000 eur (60 252 000 Sk), pričom čistým obratom na tento účel sú tržby z predaja výrobkov, tovarov a z poskytovania služieb;
 3. priemerný prepočítaný počet zamestnancov v jednom účtovnom období presiahol 30,
- b) ktorá je **akciovou spoločnosťou**, čo priamo vyplýva aj z ustanovenia § 39 „obchodného zákonníka“;
- c) ktorej túto **povinnosť ustanovuje osobitný predpis**, pričom „zákon o účtovníctve“ v tejto súvislosti príkladom uvádza banky, pobočky zahraničnej banky a nadácie;
- d) ktorá **zostavuje účtovnú závierku podľa § 17 a „zákona o účtovníctve“**, to je podľa medzinárodných štandardov finančného výkazníctva (napríklad banka, pobočka zahraničnej banky, Exportno-importná banka Slovenskej republiky, správcovská spoločnosť, pobočka správцovskej spoločnosti, poisťovňa okrem zdravotnej poisťovne, pobočka zahraničnej poisťovne, zaistovňa, pobočka zahraničnej zaistovne, Slovenská kancelária poisťovateľov, dôchodková správcovská spoločnosť, doplnková dôchodková spoločnosť a Burza cenných papierov, tzv. veľké obchodné spoločnosti, ktoré spĺňajú podmienky uvedené v § 17 ods. 2 „zákona o účtovníctve“).

V zmysle ustanovenia § 19 ods. 4 „zákona o účtovníctve“ majú povinnosť overenia účtovnej závierky audítorom aj **právnické osoby** vymedzené v § 50 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, ktorých suma ročného podielu prijatej dane je vyššia ako 33 193,92 eur (1 000 000 Sk), a to za účtovné obdobie, v ktorom boli tieto finančné prostriedky použité. Ide o nasledujúce účtovné jednotky:

- a) občianske združenie,
- b) nadácie,
- c) neinvestičné fondy,
- d) neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby,
- e) účelové zariadenia cirkvi a náboženskej spoločnosti,
- f) organizácie s medzinárodným prvkom,
- g) Slovenský Červený kríž,
- h) subjekty výskumu a vývoja.

Povinnosť mať účtovnú závierku overenú audítorom sa v zmysle § 19 „zákona o účtovníctve“ na **fyzickú osobu** nevzťahuje nikdy. Uvedené by platilo teda aj za predpokladu, aby účtovná jednotka, ktorá je fyzickou osobou splnila všetky tri parametre uvedené v § 19 ods. 1 písm. a) „zákona o účtovníctve“, nielen parametre čistého obratu.

Povinnosť zostaviť **konsolidovanú účtovnú závierku**, a teda aj konsolidovanú výročnú správu má materská účtovná jednotka v nasledujúcom účtovnom období, ak podľa údajov z posledných individuálnych účtovných závierok materskej účtovnej jednotky a individuálnych účtovných závierok jej dcérskych účtovných jednotiek na všetkých úrovniach konsolidácie v každom z dvoch po sebe nasledujúcich účtovných obdobiach boli splnené aspoň dve z týchto podmienok:

- a) celková suma majetku materskej účtovnej jednotky a dcérskych účtovných jednotiek je väčšia ako 17 000 000 eur (512 142 000 Sk), pričom sumou majetku sa rozumie suma majetku zistená zo súvah v ocenení upravenom o položky § 26 ods. 3;
- b) čistý obrat materskej účtovnej jednotky a dcérskych účtovných jednotiek je vyšší ako 34 000 000 eur (1 024 284 000 Sk), pričom čistým obratom na tento účel sú tržby z predaja výrobkov, tovarov a z poskytovania služieb;
- c) priemerný prepočítaný počet zamestnancov materskej účtovnej jednotky a dcérskych účtovných jednotiek za účtovné obdobie presiahol 250.

Výročná správa, spolu s účtovnými dokladmi, účtovnými zápismi, účtovnými knihami, odpisovým plánom, inventúrnymi súpismi, účtovým rozvrhom, účtovnou závierkou účtovnej jednotky je v účtovníctve účtovým záznamom. Ide o podstatnú súčasť účtovníctva účtovnej jednotky, ktoré je úplné vtedy, ak účtovná jednotka zaúčtovala v účtovnom období v účtovných knihách všetky účtovné prípady a za toto účtovné obdobie zostavila individuálnu účtovnú závierku, prípadne konsolidovanú účtovnú závierku, vyhotovila výročnú správu podľa § 20 „zákona o účtovníctve“, prípadne konsolidovanú výročnú správu podľa § 22, zverejnila údaje podľa § 21 „zákona o účtovníctve“ a má o týchto skutočnostiach všetky účtovné záznamy.

Účtovná jednotka je povinná uložiť riadnu individuálnu účtovnú závierku a mimo-riadnu individuálnu účtovnú závierku a výročnú správu *do zbierky listín obchodného registra do 30 dní po schválení účtovnej závierky*, pričom účtovná závierka môže byť uložená ako súčasť výročnej správy. Účtovná jednotka, na ktorú sa vzťahuje povinnosť overovania účtovnej závierky audítorom podľa § 19 ods. 1 písm. a), b) a d) „zákona o účtovníctve“,

zverejňuje v *obchodnom vestníku* súvahu a výkaz ziskov a strát z riadnej individuálnej účtovnej závierky a mimoriadnej individuálnej účtovnej závierky.

Účtovná jednotka je povinná uložiť riadnu konsolidovanú účtovnú závierku a mimoriadnu konsolidovanú účtovnú závierku a konsolidovanú výročnú správu *do zbierky listín obchodného registra* **do jedného roka od skončenia účtovného obdobia**, pričom konsolidovaná účtovná závierka môže byť uložená ako súčasť konsolidovanej výročnej správy. Účtovná jednotka, na ktorú sa vzťahuje povinnosť zostavovať konsolidovanú účtovnú závierku podľa § 22 „zákona o účtovníctve“, *zverejňuje v obchodnom vestníku* súvahu a výkaz ziskov a strát z riadnej konsolidovanej účtovnej závierky a mimoriadnej konsolidovanej účtovnej závierky.

Súčasne musí účtovná jednotka uviesť, že zverejňuje neúplnú účtovnú závierku. V obchodnom vestníku sa nesmie zverejniť názor audítora, zverejňuje sa len informácia, aký názor správa audítora obsahuje. Ak správa audítora obsahuje skutočnosti, ktoré nemali vplyv na vyjadrenie názoru audítora uvedeného v správe, ale ktoré chcel audítor zdôrazniť, musí byť táto informácia zverejnená.

2 Súčasti účtovnej závierky

2.1 Súvaha

V podvojnom účtovníctve rozdeľujeme majetok podniku z dvoch hľadísk. Z hľadiska druhov majetku a z hľadiska zdrojov majetku. Dvojaký pohľad na ten istý majetok sa nazýva **bilančný princíp**, pre ktorý sa používa slovenské označenie súvaha.

Súvaha (bilancia) je prehľadné usporiadanie majetku v členení na druhy majetku (strana aktív) a zdroje majetku (strana pasív) účtovnej jednotky v peňažnom vyjadrení k určitému dátumu.⁵

Ukazovatele v súvahe sú stavovými ukazovateľmi a sú vyjadrené v Sk (v praxi zaokrúhlené na tisíc Sk) do 31. 12. 2008. Zavedením eura 1. 1. 2009 ako národnej meny sa sumy položiek súvahových účtov a výsledkových účtov vykazované na jednotlivých riadkoch súvahy a výkazu ziskov a strát sa prepočítajú zo slovenských korún na eurá konverzným kurzom (30,1260 Sk za euro) tak, že pri prepočte spôsobom zhora nadol sa v súvahe najskôr prepočíta suma vykazovaná na súčtových riadkoch 001 a 066 (v praxi zaokrúhlené na celé euro).

Súvahový deň je deň, ku ktorému sa zostavuje súvaha. Súvaha sa zostavuje ako súčasť účtovnej závierky, preto je súvahový deň rovnaký s dňom, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.

Základné pojmy, ktoré súvisia s problematikou súvahy sú: aktíva, majetok, iné aktíva, pasíva, záväzky, iné pasíva, rozdiel majetku a záväzkov.⁶

Aktíva sú ekonomické prostriedky, ktoré sú výsledkom minulých udalostí, od ktorých sa očakáva, že v budúcnosti zvýšia ekonomické úžitky.

Aktíva tvoria:

- majetok,
- iné aktíva.

⁵ SOUKUPOVÁ, B. - ŠLOSÁROVÁ, A. - BAŠTINCOVÁ, A.: Účtovníctvo. 2., preprac. vyd. Bratislava : IURA EDITION, 2004, str. 58.

⁶ SOUKUPOVÁ, B. - ŠLOSÁROVÁ, A. - BAŠTINCOVÁ, A.: Účtovníctvo. 2., preprac. vyd. Bratislava : IURA EDITION, 2004, str. 213.

Majetkom sú tie aktíva účtovnej jednotky, ktoré sú výsledkom minulých udalostí, je takmer isté, že v budúcnosti zvýšia ekonomické úžitky účtovnej jednotky a dajú sa spoľahlivo oceniť; vykazujú sa v účtovnej závierke v súvahe.⁷

Iné aktíva sú tie aktíva, ktoré nespĺňajú podmienky na zaúčtovanie na účtoch hlavnej knihy, t. j. nespĺňajú definíciu majetku. Iné aktíva sa nemusia dať oceniť (napríklad kvalifikácia zamestnancov, kvalita manažmentu). Stav a zmeny iných aktív nespôsobujú vznik účtovných prípadov; to znamená, že nie sú teda predmetom účtovania a nemôžu sa vykázat' v súvahe. Uvádzajú sa však v účtovnej závierke v poznámkach. V prípade, že sa dajú oceniť, je potrebné zaznamenať ich na podsúvahových účtoch (napríklad odpísané pohľadávky).

Pasíva sú zdroje majetku, ktoré predstavujú celkovú sumu záväzkov účtovnej jednotky, vrátane iných pasív, a rozdielu majetku a záväzkov.

Pasíva sa skladajú:

- zo záväzkov,
- z iných pasív,
- rozdielu majetku záväzkov.

Záväzkom je existujúca povinnosť účtovnej jednotky, ktorá vznikla z minulých udalostí, je pravdepodobné, že v budúcnosti zníži ekonomické úžitky účtovnej jednotky a dá sa spoľahlivo oceniť; vyказuje sa v účtovnej závierke v súvahe alebo vo výkaze o majetku a záväzkoch.⁸

Iné pasíva predstavujú povinnosť účtovnej jednotky, ktorá nespĺňa podmienky na jej zaúčtovanie na účtoch hlavnej knihy, teda nespĺňa definíciu záväzku. Iné pasíva sa nemusia dať oceniť (napríklad prehratý súdny spor alebo ručiteľ úveru inej účtovnej jednotky). Stav a zmeny iných pasív nespôsobujú vznik účtovných prípadov; to znamená, že nie sú teda predmetom účtovania a nemôžu sa vykázat' v súvahe. Uvádzajú sa však v účtovnej závierke v poznámkach. V prípade, že sa dajú oceniť, je potrebné zaznamenať ich na podsúvahových účtoch.

⁷ Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, § 2 ods. 4 písm. a).

⁸ Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, § 2 ods. 4 písm. b).

Rozdiel majetku a záväzkov sa v prípade účtovnej jednotky označuje výrazom vlastné imanie.

Konkrétny druh majetku alebo zdroj majetku je uvedený v súvahe pod konkrétnym názvom a peňažnou sumou, čo sa označuje ako súvahová položka. Súvahovou položkou rozumieme jeden riadok v súvahe. Peňažné vyjadrenie určitého majetku a zdroja majetku sa nazýva súvahový stav.

Vzhľadom na to, že majetok a zdroje majetku sú dva pohľady na ten istý majetok, v každom okamihu zostavenia súvahy platí, že súčet majetku sa rovná súčtu vlastného imania a záväzkov. Túto skutočnosť označujeme pojmom bilančná (súvahová) rovnica.

Podľa Štvrtej smernice Rady Európskej únie existujú dva vzory súvahy:

1. **horizontálna (účtovná) forma** súvahy, kde sa na jednej strane vykazuje majetok a na strane druhej zdroje majetku (vlastné imanie a záväzky). Výhodou horizontálneho usporiadania súvahy je, že vyjadruje základnú bilančnú rovnicu:

MAJETOK = ZDROJE MAJETKU respektíve

MAJETOK = VLASTNÉ IMANIE + ZÁVÄZKY;

2. **vertikálna (odpočtová) forma** súvahy je alternatívnym usporiadaním základných zložiek súvahy. Jednotlivé súvahové položky majetku a súvahové položky zdrojov majetku sa vykazujú pod sebou (vertikálne) navzájom skombinované tak, aby sa priamo v súvahe vyčíslili dôležité ukazovatele finančnej analýzy. Jej výhodou je že vyjadruje nároky vlastníka na majetok podniku. Vykazuje položku „pracovný kapitál“ (obežný majetok mínus krátkodobé záväzky). Tým informuje o výške čistých likvidných prostriedkov, ktoré má podnik k dispozícii. Ak poznáme majetok a záväzky je možné zistiť vlastné imanie účtovnej jednotky. Nevýhodou však je chýbajúci údaj celkovej súvahovej sumy, ktorý je kľúčový pri určení veľkosti účtovnej jednotky z hľadiska záväzných predpisov, ktoré upravujú účtovnú závierku a jej zverejňovanie. Vychádza z modifikovanej bilančnej rovnice:

VLASTNÉ IMANIE = MAJETOK – ZÁVÄZKY

Tabuľka 2.1: Vertikálna forma súvahy.

Č.	Položka
A.	Neobežný majetok
B.	Obežný majetok

C.	Závazky krátkodobé
D.	Čistý obežný majetok (aktíva) = pracovný kapitál (B - C)
E.	Závazky dlhodobé
F.	Čistý majetok (aktíva) (A + D - E)
G.	Vlastné imanie (A + B - C - E)

Súvaha má svoju štruktúru. Rozlišujeme:

- vertikálnu (zvislú) štruktúru súvahy,
- horizontálnu (vodorovnú) štruktúru súvahy.

Vertikálna štruktúra súvahy určuje poradie vykazovania jednotlivých súvahových položiek. Súvisí s členením majetku a zdrojov majetku pre potreby ich vykázania v súvahe v jednotlivých riadkoch.

Horizontálna štruktúra súvahy súvisí s oceňovaním jednotlivých druhov majetku a zdrojov majetku v účtovnom období, za ktoré sa súvaha zostavuje; a súvisí s vykazovaním údajov o súvahových položkách v jednotlivých stĺpcoch za dve bezprostredne za sebou idúce účtovné obdobia.

Horizontálna štruktúra súvahy *na strane aktív* sa oceňuje v štyroch stĺpcoch:

Tabuľka 2.2: Horizontálna štruktúra súvahy na strane aktív.

Označenie a	STRANA AKTÍV b	Číslo riadku c	1	Bežné účtovné obdobie		Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie
				Brutto – časť 1	Netto 2	
				Korekcia – časť 2		Netto 3

V bežnom účtovnom období sa vykazuje:

- v stĺpci 1 – **Brutto** – ocenenie majetku v účtovníctve v čase, keď majetok vznikol, alebo keď jednotlivé druhy majetku účtovná jednotka nadobudla. Každý druh majetku sa ocení v súlade so zákonom o účtovníctve (obstarávacou cenou, reprodukčnou obstarávacou cenou, menovitou hodnotou, vlastnými nákladmi, reálnou hodnotou);

- v stĺpci 1 – **Korekcia** – ocenenie zníženia hodnoty majetku ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Korekčné položky majú dvojaký charakter:
 - a) také, ktoré vyjadrujú trvalé zníženie hodnoty dlhodobého hmotného a dlhodobého nehmotného majetku (t. j. oprávky k dlhodobému hmotnému a dlhodobému nehmotnému majetku),
 - b) také, ktoré vyjadrujú zníženie hodnoty, ktoré nemá trvalý charakter (t. j. opravné položky k jednotlivým druhom majetku).
- v stĺpci 2 – **Netto** – ocenenie majetku v účtovnej cene. Účtovná cena jednotlivých súvahových položiek sa vyčísli ako rozdiel medzi časťou 1 (Brutto) a časťou 2 stĺpca 1 (Korekcia);
- v stĺpci 3 – **Netto** - za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie sa vykazuje netto stav nadväzujúci na stavy v súvahe za predchádzajúce účtovné obdobie, ktorú schválil príslušný orgán účtovnej jednotky. Dohliadame na dodržanie zásady bilančnej kontinuity.

Údaje za dve bezprostredne za sebe idúce účtovné obdobia musia byť porovnateľné. Porovnaním netto stavu za bežné účtovné obdobie a bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie získame pohľad na dynamiku majetku podniku.

Horizontálna štruktúra súvahy *na strane pasív* sa oceňuje v dvoch stĺpcoch, pretože k položkám strany pasív sa netvorí korekcia.

Tabuľka 2.3: Horizontálna štruktúra súvahy na strane pasív.

Označenie	STRANA PASÍV	Číslo riadku	Bežné účtovné obdobie	Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie
a	b	c	4	5

Tlačivo súvahy je pre účtovnú jednotku záväzné a má označenie:

Súvaha Úč POD 1 - 01

Vysvetlenie označenia:

Súvaha je názov výkazu účtovnej závierky.

Úč – ide o účtovný výkaz (na rozlíšenie od ostatných výkazov, ktoré účtovná jednotka zostavuje).

POD – súvahu v tejto forme zostavuje podnikateľská účtovná jednotka.

1 – určuje poradie výkazu účtovnej závierky podnikateľskej účtovnej jednotky.

01 – súvaha ako súčasť riadnej účtovnej závierky podnikateľskej sa zostavuje povinne jedenkrát do roka ako príloha k daňovému priznaniu k dani z príjmov.

Podľa slovenskej právnej úpravy sa v súvahe vykazujú oddelene majetok a oddelene zdroje krytia. Celková suma majetku sa uvádza na strane aktív v prvom riadku súvahy a pod ňou sú uvedené súvahové položky aktív. Celková suma vlastného imania a záväzkov sa uvádza na strane pasív v prvom riadku a pod ňou sú uvedené súvahové položky pasív. Súvahovú položku môže tvoriť jeden alebo viacero syntetických účtov. Obvykle sa vykazujú rovnorodé skupiny účtov v jednom riadku a viaceré riadky v súvahe sú súčtové. Čísla účtov, z ktorých sa preberajú údaje do súvahy, sú uvedené v príslušnom riadku.

Pri vyplňaní súvahy sa najskôr vyplnia údaje z bežného účtovníctva. Ak účtovná jednotka doplnila syntetický účet do účtovného rozvrhu, uvedie ho v riadku, kde je na treťom mieste uvedené písmeno „X“.

Po vyplnení všetkých riadkov súvahy musí za každých okolností platiť bilančná (súvahová) rovnica za dve po sebe idúce účtovné obdobia:

Bežné účtovné obdobie:

Súvahový riadok 001 v stĺpci 2 = súvaha riadok 065 v stĺpci 4

Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie:

Súvahový riadok 001 v stĺpci 3 = Súvaha riadok 065 v stĺpci 5

Súvaha musí obsahovať aj všeobecné náležitosti, ktorými sa zabezpečuje identifikovateľnosť účtovnej jednotky. Náležitosti sú stanovené v „zákone o účtovníctve“.

2.2 Výkaz ziskov a strát

Súčasťou účtovnej závierky je aj výkaz ziskov a strát (Výkaz ziskov a strát Úč POD 2-01). Pre používateľov informácií z účtovnej závierky je zdrojom informácií o výnosnosti činnosti účtovnej jednotky.

Výkaz ziskov a strát je prehľadné usporiadanie výnosov a nákladov účtovnej jednotky za určité obdobie v peňažnom vyjadrení v požadovanom členení tak, aby bolo zrejmé, ako vznikol výsledok hospodárenia za toto obdobie.⁹

Formát výkazu ziskov a strát, jeho štruktúra a podrobnosť položiek v ňom obsiahnutých je v jednotlivých krajinách rôzna. Všeobecne tento výkaz obsahuje, v požadovanej miere podrobnosti, tieto základné údaje:

- náklady,
- výnosy,
- výsledok hospodárenia – zisk alebo stratu.

Nákladom je zníženie ekonomických úžitkov účtovnej jednotky v účtovnom období, ktoré sa dá spoľahlivo oceniť. K zníženiu ekonomických úžitkov prostredníctvom priameho alebo nepriameho príspevia k záporným tokom peňažných prostriedkov môže dôjsť:

- odlevom peňažných prostriedkov z účtovnej jednotky (účtovnej jednotke súčasne vznikne náklad a znížia sa peňažné prostriedky);
- znížením majetku, iného ako sú peňažné prostriedky a ekvivalenty peňažných prostriedkov;
- vznikom záväzku.

Výnosom je zvýšenie ekonomických úžitkov účtovnej jednotky v účtovnom období, ktoré sa dá spoľahlivo oceniť. K zvýšeniu ekonomických úžitkov prostredníctvom priameho alebo nepriameho príspevia ku kladným tokom peňažných prostriedkov a ekvivalentov peňažných prostriedkov môže dôjsť:

- prílevom peňažných prostriedkov do účtovnej jednotky (účtovnej jednotke vznikne súčasne výnos a zvýšia sa peňažné prostriedky);

⁹ ŠLOSÁROVÁ, A. a kolektív: Analýza účtovnej závierky. Bratislava : IURA EDITION, 2006, str. 242.

- zvýšením majetku, iného, ako sú peňažné prostriedky a ekvivalenty peňažných prostriedkov (dôjde k zvýšeniu ekonomických úžitkov účtovnej jednotky nepriamo, napríklad cez pohľadávku);
- znížením záväzku (a to nepriamo, napríklad úhradou nájomného za podnikový byt zrážkou zo mzdy zamestnanca).¹⁰

Pre vznik výnosu (nákladu) nie je rozhodujúce, kedy nastane pohyb peňažných prostriedkov, ktoré sa naň vzťahujú. To znamená, že pohyb peňažných prostriedkov môže nastať:

- a) súčasne so vznikom výnosu (nákladu),
- b) pred vznikom výnosu (nákladu),
- c) po vzniku výnosu (nákladu).

Z hľadiska formálneho usporiadania položiek vo výkaze ziskov a strát môžeme rozlíšiť dva prístupy:

1. **účtovnú formu**, t. j. formu dvojstrannej tabuľky, v ktorej sa vykazujú položky nákladov (v druhovom alebo účelovom členení) na jednej strane a položky výnosov na druhej strane (horizontálne usporiadanie). Výsledok hospodárenia sa uvádza ako vyrovňavajúca položka výkazu ziskov a strát, t. j. účtovný zisk sa uvedie pod náklady, účtovná strata pod výnosy. Výhodou takéhoto usporiadania výsledkových položiek je, že priamo vo výkaze ziskov a strát sa vykazuje celková suma nákladov a suma výnosov.
2. **forma odpočtu**; ide o stĺpcové usporiadanie položiek, ktoré začínajú výnosmi a od nich sa postupne odpočítavajú jednotlivé položky nákladov (vertikálne usporiadanie). Výsledok hospodárenia sa uvádza ako posledný ukazovateľ – účtovný zisk so znamienkom plus, účtovná strata s mínus. Nevýhodou takéhoto usporiadania výsledkových položiek je, že vo výkaze ziskov a strát sa neuvádza celková suma nákladov a výnosov.

V štátoch Európskej únie i v ďalších krajinách prevažuje v praxi vertikálna (stĺpcová) forma výkazu. V tejto forme sa zostavuje výkaz ziskov a strát v súčasnosti i u nás.

¹⁰ SOUKUPOVÁ, B. - ŠLOSÁROVÁ, A. - BAŠTINCOVÁ, A.: Účtovníctvo. 2., preprac. vyd. Bratislava : IURA EDITION, 2004, str. 242.

Vo výkaze zostavenom vo vertikálnej forme môžu byť zobrazené položky nákladov a výnosov:

- jednostupňovo alebo
- viacstupňovo.

Viacstupňové usporiadanie položiek nákladov a výnosov vo výkaze ziskov a strát umožňuje vykonávať medzi príslušnými homogénnymi skupinami výnosov a nákladov medzisúčty a priebežné rozdiely. Tým sa dosahuje vyššia vypovedacia schopnosť výkazu pre určenie výnosovej situácie podniku.

Štruktúra výkazu ziskov a strát je daná štruktúrou nákladov a výnosov, ktoré sú v nej vykázané. Štruktúra nákladov a výnosov závisí od uplatnenia triedenia nákladov, a to podľa:

- nákladových druhov alebo
- účelu vynaloženia (výkon, činnosť, výroba, správa, odbyť, zásobovanie).

Medzinárodné účtovné štandardy nepredpisujú vzory výkazu ziskov a strát. Dávajú možnosť, pri štruktúre vykazovaných nákladov, tak ako Štvrtá smernica Európskej únie, použiť členenia nákladov podľa nákladových druhov alebo podľa účelu ich vynaloženia.

V našej praxi sa vo výkaze ziskov a strát uplatňuje **druhovú členenie nákladov**. Pokiaľ ide o formu výkazu, uplatňuje sa **forma odpočtu**, pričom náklady a výnosy sú uvedené viacstupňovo. Vo výkaze sa od výnosov označených rímskymi číslami stupňovito odpočítavajú náklady, ktoré sú označené veľkými písmenami abecedy. Náklady, výnosy a jednotlivé časti výsledku hospodárenia, ako aj celkový výsledok hospodárenia sú vo výkaze ziskov a strát uvedené v dvoch stĺpcoch, a to:

Tabuľka 2.4: Riadok výkazu ziskov a strát.

Označenie	Text	Číslo riadka	Skutočnosť	
			bežné účtovné obdobie	bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie
a	b	c	1	2

Vo výkaze ziskov a strát nie je možné uvádzať vzájomne kompenzované položky nákladov a výnosov.

Pri vyplňaní výkazu ziskov a strát sa zisťujú priebežné rozdiely nákladov a výnosov – medzivýsledky, čím sa vyčíslí výsledok hospodárenia z hospodárskej, z finančnej, z bežnej a mimoriadnej činnosti.

Základný princíp konštrukcie výkazu ziskov a strát (vertikálna štruktúra):

Schéma 2.1: Vertikálna štruktúra výkazu ziskov a strát.

	Výnosy z hospodárskej činnosti	(+)
	Náklady na hospodársku činnosť	(-)
*	Výsledok hospodárenia z hospodárskej činnosti	(+/-)
	Finančné výnosy	(+)
	Finančné náklady	(-)
*	Výsledok hospodárenia z finančnej činnosti	(+/-)
**	Výsledok hospodárenia z bežnej činnosti	(+/-)
	Mimoriadne výnosy	(+)
	Mimoriadne náklady	(-)
*	Výsledok hospodárenia z mimoriadnej činnosti	(+/-)
***	Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie	(+/-)

Účty dane z príjmov účtovnej jednotky sa vo výkaze ziskov a strát vykazujú v závislosti od ich vzťahu k výsledku hospodárenia, t.j. tie, ktoré sa vzťahujú na výsledok hospodárenia z bežnej činnosti, pri výsledku hospodárenia z bežnej činnosti, a tie, ktoré sa vzťahujú na výsledku hospodárenia z mimoriadnej činnosti, pri výsledku hospodárenia z mimoriadnej činnosti.

Výkaz ziskov a strát musí obsahovať aj všeobecné náležitosti, ktorými sa zabezpečuje identifikovateľnosť účtovnej jednotky. Náležitosti sú stanovené v „zákone o účtovníctve“.

2.3 Poznámky

Súčasťou účtovnej závierky účtovnej jednotky účtujúcej v sústave podvojného účtovníctva sú aj poznámky. V poznámkach sa uvádzajú informácie, ktoré vysvetľujú a dopĺňajú údaje vykázané v súvahe a vo výkaze ziskov a strát. Poznámky môžu obsahovať aj ďalšie výkazy a informácie, ktoré ich dopĺňajú.

V súlade so „zákonom o účtovníctve“ tvoria súčasť poznámok tieto výkazy:

- **prehľad zmien vlastného imania**, ktoré povinne zostavujú všetky účtovné jednotky;
- **prehľad peňažných tokov** zostavujú povinne tie účtovné jednotky, ktoré majú povinnosť overiť účtovnú závierku audítorom.

Obsah poznámok je stanovený v § 18 ods. 5 „zákona o účtovníctve“. V poznámkach sa uvádzajú informácie:

- ktoré vysvetľujú a dopĺňajú údaje v súvahe a vo výkaze ziskov a strát, prípadne ďalšie výkazy a údaje, ktoré ich vysvetľujú a dopĺňajú;
- ktoré sa týkajú použitých účtovných zásad a metód;
- ďalšie informácie podľa požiadaviek ustanovených zákonom o účtovníctve;
- o skutočnostiach, ktoré nespĺňajú ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, podmienky na vykázanie v ostatných súčastiach účtovnej závierky, ale ich dôsledky menia významným spôsobom pohľad na finančnú situáciu účtovnej jednotky.

Účtovná jednotka je povinná v poznámkach uvádzať aj informácie o skutočnostiach, ktoré nastali v čase odo dňa, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, do dňa jej zostavenia. Teda ide o informácie, ktoré sa dotýkajú účtovného obdobia, ako aj tie, ktoré nastali v nasledujúcom účtovnom období a ich dôsledky menia významným spôsobom pohľad na finančnú situáciu.

„Opatrenie MF SR“ o účtovnej závierke uvádza obsahové vymedzenie poznámok, neupravuje ich formálnu stránku prezentácie. Poznámky je vhodné prezentovať tabuľkovou formou doplnenú opisným spôsobom.

Pre používateľov informácií z účtovnej závierky sú poznámky dôležitým zdrojom informácií o účtovnej jednotke, ktoré dokresľujú kvantitatívne ukazovatele prezentované v súvahe a vo výkaze ziskov a strát.¹¹ V poznámkach sa uvádzajú údaje za bežné a bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie.

¹¹ ŠLOSÁR, R. - ŠLOSÁROVÁ, A.: Podvojný účtovníctvo pre podnikateľov. Bratislava : IURA EDITION, 2005, str. 168.

Poznámky ako súčasť účtovnej závierky obsahujú¹²:

- A. Základné informácie o účtovnej jednotke;
- B. Informácie o členoch štatutárnych orgánov, dozorných orgánov a iných orgánov účtovnej jednotky;
- C. Informácie o konsolidovanom celku, ak je účtovná jednotka jeho súčasťou;
- D. Ďalšie informácie;
- E. Informácie o účtovných zásadách a účtovných metódach;
- F. Informácie k údajom vykázaným na strane aktív súvahy;
- G. Informácie k údajom vykázaným na strane pasív súvahy;
- H. Informácie k údajom vykázaným vo výnosoch;
- I. Informácie k údajom vykázaným v nákladoch;
- J. Informácie k údajom o daniach z príjmov;
- K. Informácie k údajom na podsúvahových účtoch;
- L. Informácie k údajom o iných aktívach a iných pasívach;
- M. Informácie k údajom o príjmoch členov orgánov spoločnosti;
- N. Informácie k údajom o ekonomických vzťahoch so spriaznenými osobami;
- O. Informácie o skutočnostiach, ktoré nastali po dni, ku ktorému sa zostavuje účtovná do dňa zostavenia účtovnej závierky;
- P. Informácie k údajom o zmenách vlastného imania;
- Q. Prehľad peňažných tokov.

2.3.1 Prehľad zmien vlastného imania

V prehľade zmien vlastného imania sa uvádza stav vlastného imania na začiatku bežného účtovného obdobia, jeho zvýšenie alebo zníženie počas bežného účtovného obdobia a stav na konci bežného účtovného obdobia. Prehľad zmien vlastného imania sa vypracuje tak, aby boli zrejmé jednotlivé dôvody zmien príslušných zložiek vlastného imania. Dôvody zmien vlastného imania sa uvádzajú v členení na:

- základné imanie zapísané do obchodného registra;
- základné imanie nezapísané do obchodného registra;

¹² Príloha č. 3 Opatrenie Ministerstva financií č. 4455/2003-92 z 31. marca 2003, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva (uverejnené vo Finančnom spravodajcovi č. 10/2003).

- vlastné akcie a vlastné obchodné podiely;
- emisné ážio;
- rezervný fond tvorený z kapitálových vkladov;
- ostatné kapitálové vklady;
- oceňovacie rozdiely nezahrnuté do výsledku hospodárenia;
- fondy tvorené zo zisku;
- nerozdelený zisk minulých rokov;
- neuhradená strata minulých rokov;
- účtovný zisk alebo účtovná strata;
- vyplatené dividendy;
- ďalšie zmeny vlastného imania;
- zmeny účtované na účte 491-Vlasté imanie fyzickej osoby – podnikateľa.

2.3.2 Prehľad peňažných tokov

Prehľad peňažných tokov (Cash Flow Statement) informuje používateľa informácií z účtovnej závierky o príjmoch a výdavkoch peňažných prostriedkov, prírastkoch a úbytkoch peňažných ekvivalentov, ktoré vznikli v účtovnej jednotke v priebehu účtovného obdobia a spôsobili, že stav peňažných prostriedkov a peňažných ekvivalentov je rozdielny na konci účtovného obdobia ako na začiatku účtovného obdobia.

Ďalej informuje o tokových ukazovateľoch a o zmene vo finančnej situácii podniku, najmä o zmene likvidity a o skutočnostiach, ktoré túto zmenu zapríčinili. Preto je dôležitý hlavne pre manažment podniku. Informácie z prehľadu peňažných tokov sú významnou súčasťou vstupných informácií pre finančnú analýzu podniku.

Cieľom prehľadu peňažných tokov je prezentovať, aké skutočnosti, v akej sume spôsobili zmenu, ktorá nastala medzi dvoma stavovými veličinami (t. j. stavom peňažných prostriedkov a peňažných ekvivalentov na začiatku a konci účtovného obdobia). Taktiež informuje používateľov o tom, akým spôsobom účtovná jednotka peňažné prostriedky počas účtovného obdobia získala a ako ich použila.

Povinnosť zostaviť prehľad peňažných tokov, majú všetky účtovné jednotky, ktoré majú povinnosť mať overenú účtovnú závierku audítorom.

Peňažné prostriedky sú peňažné hotovosti; peňažné prostriedky na bežných účtoch v bankách; kontokorentný účet (bez ohľadu na charakter zostatku ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka); ekvivalenty peňažných hotovostí (ceniny, šeky, poukážky); časť zostatku účtu peniaze na ceste, ktorá sa viaže na prevod medzi bežným účtom a pokladnicou alebo medzi dvoma bankovými účtami.

Peňažné ekvivalenty sú krátkodobý finančný majetok, ktorý je zameniteľný za vopred známu sumu peňažných prostriedkov, pri ktorom nie je riziko výraznej zmeny jeho hodnoty v najbližších troch mesiacoch odo dňa, ku ktorému sa zostavuje prehľad peňažných tokov.

Prehľad peňažných tokov poskytuje informácie o ¹³:

- schopnosti podniku získavať peňažné prostriedky;
- likvidite účtovnej jednotky;
- schopnosti splácať záväzky;
- schopnosti podniku financovať investície internými zdrojmi financovania;
- rozdieloch medzi výsledkom hospodárenia a výškou peňažných prostriedkov;
- príjmoch a výdavkoch podľa jednotlivých činností a vzťahoch medzi nimi.

Prehľad peňažných tokov poskytuje informácie za bežné a bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie v členení na peňažné toky z prevádzkovej, investičnej a finančnej činnosti.

Prevádzková činnosť súvisí s predmetom podnikania účtovnej jednotky. Taktiež sa tu vykazujú všetky ostatné peňažné toky súvisiace s hospodárskou činnosťou účtovnej jednotky, okrem peňažných tokov, ktoré sú peňažnými tokmi z investičnej a finančnej činnosti.

Investičná činnosť je spojená s obstaraním a vyradením dlhodobého hmotného, nehmotného majetku a tej časti dlhodobého finančného majetku, ktorý nie je súčasťou peňažných ekvivalentov.

Finančná činnosť je činnosť, ktorá spôsobuje zmeny v hodnote a štruktúre vlastného imania a zmeny dlhodobých a krátkodobých záväzkov, ktoré nesúvisia s prevádzkovou a investičnou činnosťou.

¹³ ŠLOSÁROVÁ, A. a kolektív: Analýza účtovnej závierky. Bratislava : IURA EDITION, 2006, str. 260.

V opatrení o účtovnej závierke sú uvedené odporúčané položky prehľadu peňažných tokov. Konkrétna forma a náplň položiek nie je daná. Účtovná jednotka má právo voľby pri metóde vykazovania peňažných tokov v prevádzkovej činnosti, stanovení podrobnosti členenia jednotlivých položiek, stanovenie oblastí vykázania čistých peňažných tokov a pod. Avšak účtovná jednotka musí mať vypracovaný vnútorný predpis pre túto oblasť.

Metóda vykázania peňažných tokov je postup, akým sa vykážu peňažné toky. Rozlišujeme tieto metódy vykázania peňažných tokov:

1. nepriama metóda
2. priama metóda
 - a) čistá priama metóda,
 - b) modifikovaná priama metóda.

Nepriamou metódou vykazovania peňažných tokov vykazujeme len peňažné toky **z prevádzkovej činnosti**. Vykazovanie spočíva v tom, že upravíme výsledok hospodárenia z bežnej činnosti pred zdanením daňou z príjmov o vplyv nepeňažných položiek; o vplyv zmien stavu zásob; pohľadávok a záväzkov z prevádzkovej činnosti a všetkých ostatných položiek, ktorých peňažné toky sú peňažnými tokmi z investičnej a finančnej činnosti.

Priamou metódou vykazovania peňažných tokov vykážeme hlavnú skupinu hrubých príjmov a výdavkov v príslušnej činnosti.

V **prevádzkovej činnosti** môžeme uplatniť obe priame metódy:

- a) čistá priama metóda – vychádza zo zvolených analytických účtov k účtom peňažných prostriedkov, alebo
- b) modifikovaná priama metóda – náklady a výnosy z prevádzkovej činnosti sa upraví o zmenu stavu zásob, pohľadávok a záväzkov z prevádzkovej činnosti, o ostatné nepeňažné položky a ostatné položky, ktorých peňažné toky sú peňažnými tokmi z investičnej alebo finančnej činnosti.

O použitej metóde vykazovania peňažných tokov z prevádzkovej činnosti musí účtovná jednotka informovať v poznámkach účtovnej závierky.

Pri **investičnej a finančnej činnosti** sa používa len **priama metóda** vykazovania peňažných tokov. Rozdiel priamej a nepriamej metódy je predovšetkým v štruktúre výkazu

peňažných tokov. Pri každej metóde je iná vypovedacia schopnosť, ktorá nadväzuje na spôsob získavania podkladových údajov.

Výdavky na obstarávanie dlhodobého majetku (vlastnou činnosťou, kúpou), ktorý nie je súčasťou peňažných ekvivalentov, sa zisťujú:

- a) **netto spôsobom**, pri ktorom sa z účtov peňažných prostriedky zisťujú skutočné výdavky spojené s obstaraním uvedeného majetku;
- b) **brutto spôsob**, pri ktorom sa výdavky na obstaranie dlhodobého majetku upravujú o zmenu stavu preddavkov poskytnutých na obstaranie dlhodobého majetku a o zmenu stavu záväzkov súvisiacich s obstaraním dlhodobého majetku.

Záver

Účtovná závierka predstavuje zhrnutie údajov z bežných účtovných zápisov k súvahovému dňu a ich usporiadanie do účtovných výkazov, ktorých forma a obsah sú záväzné stanovené Ministerstvom financií Slovenskej republiky, doplnených o poznámky k nim.

Základným predpokladom zostavenia účtovnej závierky je mať správne, úplne a preukázateľne vedené priebežné účtovníctvo. Podstatné je zaznamenať všetky účtovné prípady a doložiť ich účtovnými dokladmi.

Cieľom účtovnej závierky je poskytnúť informácie širokému okruhu užívateľov pre ich ekonomické rozhodnutia. Zostaviť údaje do takej štruktúry, objemu a charakteru informácií, ktoré umožnia užívateľom závierky získať prehľad o majetku, záväzkoch, vlastnom imaní, výsledku hospodárenia a finančnej situácii účtovnej jednotky.

Účelom účtovnej závierky je vykonať sumarizáciu priebežného evidovania transakcií (bežného účtovníctva), ku ktorým dochádzalo v priebehu účtovného obdobia, vykonať inventarizáciu a zaúčtovať uzávierkové účtovné prípady. Účtovníctvo účtovnej jednotky je úplné, ak účtovná jednotka zaúčtovala všetky účtovné prípady, zostavila účtovnú závierku, prípadne konsolidovanú účtovnú závierku, vyhotovila výročnú správu, zverejnila údaje a má o týchto skutočnostiach všetky účtovné záznamy.

Obsahové vymedzenie položiek súvahy a položiek výkazu ziskov a strát nadväzuje na príslušné účty rámcovej účtovnej osnovy a účty vytvorené účtovnou jednotkou uvedené v účtovnom rozvrhu. Poznámky sa zostavujú, aby informácie v nich uvedené boli užitočné, zrozumiteľné, významné, spoľahlivé a porovnateľné. Údaje v poznámkach sa uvádzajú za bežné účtovné obdobie a za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie, ak nie je ustanovené inak. Časť poznámok o prehľade peňažných tokov je súčasťou poznámok, ktoré zostavuje účtovná jednotka, lebo má povinnosť podľa zákona účtovnú závierku overiť audítorom.

Cieľom bakalárskej práce bolo zamerať sa na problematiku účtovnej závierky účtovnej jednotky. Charakteristika účtovnej závierky sa líši v závislosti od jednotlivých hľadísk, druhov a právnej formy účtovnej jednotky. Ďalším, nie menej významným cieľom

tejto práce bolo zamerať sa na jednotlivé súčasti účtovnej závierky a poskytnúť všeobecný a ucelený pohľad na ich zložky, tvorbu a štruktúru.

Na záver by som chcela poukázať na dôležitosť všetkých súčastí účtovnej závierky pre používateľov informácií z účtovnej závierky. Aj keď súvaha sa mnohokrát považuje za najdôležitejšiu súčasť účtovnej závierky, nemožno zabúdať ani na dôležitý význam ostatných súčastí.

Verím, že cieľ bakalárskej práce sa podarilo naplniť a že si čitateľ vytvoril ucelený pohľad na účtovnú závierku a jej súčasti.

Zoznam použitej literatúry

Knižné publikácie:

1. FARKAŠ, R.: Účtovná závierka obchodných spoločností v Slovenskej republike/Financial Statements of Companies in the Slovak Republic. Bratislava : IURA EDITION, 2006.
2. IVANIGA, P.: Poradca číslo 2008/2. Žilina :Poradca, 2007.
3. SOUKUPOVÁ, B. - ŠLOSÁROVÁ, A. - BAŠTINCOVÁ, A.: Účtovníctvo. 2., preprac. vyd. Bratislava : IURA EDITION, 2004.
4. ŠLOSÁR, R. - ŠLOSÁROVÁ, A.: Podvojný účtovníctvo pre podnikateľov. Bratislava : IURA EDITION, 2005.
5. ŠLOSÁROVÁ, A. a kolektív: Analýza účtovnej závierky. Bratislava : IURA EDITION, 2006.

Právne normy:

6. Opatrenie MF SR č. 23054/2002 – 92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov.
7. Opatrenie MF SR č. 4455/2003 – 92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva.
8. Vyhláška č. 75/2008 Z. z. ktorou sa ustanovujú pravidlá vykazovania, prepočtu a zaokrúhľovania peňažných súm v súvislosti s prechodom na menu euro na účely účtovníctva, daní a colné účely.
9. Zákon č. 431/2002 Z. z. účtovníctve v znení neskorších predpisov.
10. Zákon č. 513/1991 Zb. z. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.
11. Zákon č. 540/2007 Z. z. o audítoroch, audite a dohľade nad výkonom auditu.
12. Zákon č. 659/2007 Z. z. Generálny zákon o zavedení meny euro v SR a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Iné:

13. <http://www.finance.gov.sk>
14. <http://jaspi.justice.gov.sk>
15. <http://www.kpmg.sk>